

مردم امید می‌خواهند، نه هشدار حمله

در روزهایی که جامعه ایران با انبوهی از مسائل اقتصادی، چالش‌های اجتماعی و تنش‌های منطقه‌ای دست‌وپنجه نرم می‌کند، مسئولیت سخنان رئیس‌جمهور نه‌تنها در حوزه سیاست‌گذاری، بلکه در حوزه روان عمومی نیز تعیین‌کننده است. اظهارات اخیر دکتر مسعود پزشکیان در جمع مدیران رسانه‌ها، به‌ویژه آنجا که در پاسخ به مخالفان مذاکره با غرب گفته بود: «(من)خواهی حرف بزنم؟ خب می‌خواهی چکار کنی؟ بجنگی؟ خب آمد و زد؛ الان برویم درست کنیم، دوباره می‌آید می‌زند» از همین منظر قابل تأمل و نقد جدی است.

در فضای عمومی کشور، آنچه بیش از همه به چشم می‌آید، فقدان امید و احساس بی‌افقی نسبت به آینده است. مردمی که تورم روزافزون، نابرابری، محدودیت‌های معیشتی و انسدادهای سیاسی را تجربه می‌کنند، اگر قرار باشد صدای رئیس‌جمهور منتخب خود را بشنوند، انتظار دارند زبان او حامل تدبیر، آرامش، و باور به اصلاح باشد، نه واژگانی از جنس تهدید، هشدار یا نوعی بی‌پناهی در برابر ساختار قدرت جهانی.

دکتر پزشکیان، پیش از آنکه یک سیاستمدار باشد، پزشکی است که سوگند خورده برای «تسکین درد» تلاش کند. این سوگند، وقتی در قامت رئیس دولت بروز می‌یابد، معنا و ثرد اجتماعی دوجلدانی می‌یابد. اما وقتی او، به جای ارائه راهکارهای فعال، سیاست خارجی را به شکلی منفعلانه و در قالب جملاتی چون «آمد و زد، دوباره می‌آید می‌زند» ترسیم می‌کند، تصویر ارائه‌شده نه تنها اقتدار ملی را خدشه‌دار می‌سازد، بلکه روان جامعه را هم پریشان می‌کند.

این سخنان به‌ویژه در شرایطی که بخشی از مردم نسبت به توان دیپلماسی کشور امید بسته‌اند، می‌تواند بهانه‌ای برای یأس جمعی و احساس بی‌تفاوتی اجتماعی شود.

ادامه در صفحه ۶

الزامات ایران در دوران گذار منطقه چیست؟

سایه روشن‌های صلح در قفقاز

قرار داد امضا شده در کاخ سفید، میان روسای جمهور آذربایجان و ارمنستان به گرچه نام صلح بود اما باید

منتظر ماند و دید آیا این تجربه هم مانند دیگر تجربه‌های صلح‌سازی به نتیجه‌ای خواهد رسید یا نه، به ویژه آنکه هدف صلح‌سازان بیش از تثبیت این مهم، تسلط بر مسیرهای مواصلاتی تحلیل می‌شود.

جمعه (۱۷ مرداد) هفته‌ای که گذشت، کاخ سفید میزبان روسای جمهور آذربایجان و ارمنستان بود تا به ادعای خود بانی یک صلح تاریخی باشد. صلحی که هم‌زمان با پایان دادن به دهه‌ها مناقشه میان باکو و ایروان برای شرکت‌های آمریکایی هم مسیری تازه برای سرما به‌گذاری پیدا کنند. «الهام علی‌اف» رئیس‌جمهوری آذربایجان و «نیکول پاشینیان» نخست‌وزیر ارمنستان، در حضور دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری ایالات متحده، توافق صلح امضا کردند که یکی از مهمترین محورهای آن تعیین تکلیف نحوه دسترسی جمهوری آذربایجان به نخجوان به عنوان بخشی از خاک خود است. گذرگاهی که پیش از این به زنگه‌زور معروف و باکو برای احداث آن در تقلا بود. این مسیر مواصلاتی ۴۴ کیلومتری در مرز ایران با جمهوری ارمنستان احداث می‌شود و نام آن در توافق جدید Trump Route for International Peace and Prosperity قرار یا جاده صلح ترامپ است. جاده‌ای که قرار است نه تنها آذربایجان و نخجوان را به یکدیگر وصل کند، بلکه ترکیه، اروپا و آسیای مرکزی را نیز به هم متصل سازد. وزرات امور خارجه در واکنش به این طرح در بیانیه‌ای موضع تهران را در این زمینه اعلام کر.
به اساس این بیانیہ:

الف: جمهوری اسلامی ایران با دقت روند‌های جاری در منطقه قفقاز جنوبی را دنبال می‌کند و با هر دو کشور همسایه، جمهوری آذربایجان و جمهوری ارمنستان، در خصوص این تحولات در ار تباط‌ است.

شرح در صفحه ۱۱

گروه جنگ اوکراین به دست ترامپ باز می‌شود؟

دیدار در آلاسکا و ابهام در پایان جنگ

بربیایند. به همین دلیل می‌توان گفت ولادیمیر پوتین با دست پر وارد بازی شده است.

با وجود اینکه ترامپ، رئیس‌جمهور روسیه را بابت پذیرش آتش‌بس با یک اولتیماتوم کوتاه‌مدت تحت‌فشار قرار داد و گفت که با اعمال تحریم‌های ۱۰۰ درصدی مانع از خرید نفت از سوی مشتری‌هایی مانند چین و هند و برزیل می‌شود، اما رفتار پوتین نشان داده است که واهمه‌ای از این تهدید ندارد. سفری که برای دیدار نخست‌وزیر هند از چین برنامه‌ریزی شده، برای واشنگتن یک زنگ خطر است که باعث می‌شود دو کشور بیش از آنچه که ترامپ انتظارش را داشت به یکدیگر نزدیک شوند. ذر واقع از زمانی که این تهدیدها و ماجرای اولتیماتوم مطرح شد، روس‌ها برخی از شدیدترین حملات خود را علیه کی‌یف و دیگر شهرهای اوکراین شکل دادند که غیرنظامیان و کودکان را هم هدف قرار داد.

با وجود اینکه اوکراین مایل نیست تا چهار نقطه‌ای را که روسیه خواهان آن است تحویل مسکو بدهد، اما دونالد توسک نخست‌وزیر لهستان از قول زلنسکی می‌گوید که کی‌یف به روندی که در پیش است خوشبین و البته محتاط است. به گفته توسک، رئیس‌جمهور اوکراین تمایل دارد لهستان و دیگر کشورهای اروپایی در مسیر آتش‌بس مشارکت داشته باشند. مشخص نیست این ایده تا چه اندازه برای پوتین مطلوب باشد. او به‌هیچ‌وجه پیوستن اوکراین به ناتو را نمی‌پذیرد و در عوض برخی طرح‌ها در مورد تأمین امنیت اوکراین توسط کشورهای اروپایی مطرح می‌شود. همه مواردی که مطرح شد به پیچیدگی وضعیت کمک خواهد کرد و پایان جنگ را با یک چالش روبه‌رو خواهد کرد.

سناریوهای پیش رو چیست؟

ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه و دونالد ترامپ از رابطه نسبتاً خوبی برخوردارند. اخیراً ترامپ اعتراف کرده بود که مرد قدرتمند روسیه پای تلفن با او بسیار گرم و دوستانه حرف می‌زند و در عین حال و همزمان اوکراین را متهمان می‌کند. او دو هفته قبل، این رابطه کماکان نزدیک و دوستانه بود.

رئیس‌جمهور ایالات متحده، پوتین را به دلیل هوش و قدرتش ستایش می‌کند. حتی پیش از آنکه پای ترامپ به کاخ سفید برسد، او رویکرد دوستانه و مثبتی نسبت به پوتین داشت. رویکردی که باعث شد تا وقتی ردای سیاست به تن کرد، به نزدیکی با مسکو متهم شود و در دور اول ریاست‌جمهوری‌اش با اتهامات زیادی دست‌وپنجه نرم کند. در سال ۲۰۱۶ وقتی پوتین از کاندیداتوری ترامپ استقبال کرد، این اتهامات شدت بیشتری گرفت.

دیدار سال ۲۰۱۸ در هلسنیکی میان ترامپ و پوتین نشان از صمیمیت این دو داشت. اما در عین‌حال او در برخی از مواقع در دور اول ریاست‌جمهوری سیاست‌هایی ضد روسی اتخاذ می‌کرد. در سال ۲۰۲۲ دونالد ترامپ که انتخابات را به جو بایدن باخت‌ه بود مدعی شد اگر او در قدرت حضور داشت، پوتین هرگز به عنوان کشوری مهم در عرصه البته به‌نظر می‌رسد ناشی از تفکر کوچکانه در خصوص پیچیدگی‌های منطقه‌ای بوده است. با این‌حال ترامپ با همین ایده با ورود مجدد به کاخ سفید تصور می‌کرد که می‌تواند در یک چشم برهم زدن به جنگ خاتمه دهد.

به احتمال زیاد به دست ترامپ رسیده است.

برخی از رسانه‌ها از جمله سی‌بی‌اس می‌گویند این توافق ممکن است به روس‌ها اجازه دهد تا کنترل کریمه را که از سال ۲۰۱۴ به‌صورت غیرقانونی اشغال شده را حفظ کنند و کل منطقه دونباس در شرق اوکراین، که از دونتسک و لوهانسک تشکیل شده، را تصرف کند. در حال حاضر تمام کریمه و بخش بزرگی از دونباس تحت‌تصرف روس‌هاست و در عین‌حال آمریکا اصرار دارد تا آنها دو منطقه را که این روزها تحت اشغال دارند، یعنی خرسون و زاپوریژا را به کی‌یف پس داده و از کنترل نظامی آنها دست بردارند.

واکنش‌ها چیست؟

پیشنندهای مطرح شده در مورد چگونگی آتش‌بس احتمالی و بحث بر سر اینکه بخش‌هایی از خاک اوکراین رسماً به تصرف روس‌ها در بیاید، واکنش برانگیز بوده است. اوکراین از مدت‌ها قبل گفته بود که از حاکمیت خود بر خاک این کشور دست برنخواهد داشت و اجازه نمی‌دهد تا روسیه بخواهد سرزمین‌هایی را که به صورت غیرقانونی تصرف کرده، اینبار به صورت قانونی به خاک خود ضمیمه کند.

این تنها اوکراینی‌ها نیستند که نگرانی زیادی بابت بلندپروازی‌های پوتین دارند. اروپایی‌ها که تا‌زمان حضور جو بایدن رئیس‌جمهور قبلی ایالات‌متحده یک همراه و همفکر در کاخ سفید داشتند که به منافع کی‌یف فکر کند، حالا نگران آن هستند که روسیه بعد از تصرف بخش‌هایی از خاک اوکراین، خواهان حمله به دیگر سرزمین‌های اروپایی باشد. آنها پوتین را نه یک رهبر اروپایی عادی، بلکه فردی می‌دانند که بلندپروازی‌هایش حدی ندارد و در رویاهایش دوست دارد تا مرزهای روسیه را گسترش داده و به کشورهای همسایه دست‌اندازی کند. از آنجایی که از نظر ژئوپلیتیکی روسیه هرگز چندان خوش‌شانس نبوده و به صورت دائمی خود را در خطر حس می‌کند، نگرانی اروپایی‌ها چندان بی‌ربط به‌نظر نمی‌رسد.

با وجود اینکه گفته می‌شود اروپایی‌ها می‌خواهند از چند سوخت‌وآگداری کامل شرق اوکراین و به رسمیت شناختن ادعاهای مسکو، با آتش‌بس موافقت کند؛ پیشنهادی که با واکنش مستطانه واشینگتن و تردید اروپا روبه‌رو شده است. این طرح‌روز چهارشنبه هفته گذشته با استیو ویتکاف فرستاده دونالد ترامپ در موضوع روسیه، مطرح شده بود و

دبیر شورای عالی امنیت ملی حامل چه پیامی است؟

ماموریت گریجانی در عراق و لبنان

برخی رسانه‌ها پیش از آنکه دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا مکان و زمان دیدار با ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور را اعلام کند، از زبان او شرطی را مطرح کرده بودند. نیویورک‌پست از قول یک مقام کاخ سفید مدعی شده بود که شرط رئیس‌جمهور آمریکا برای دیدار با همتای روسی آن است که پوتین قبل از هر چیز دیداری با ولودیمیر زلنسکی رئیس‌جمهور اوکراین ترتیب دهد. این ادعا به سرعت تکذیب شد و ترامپ در مورد آن گفت: «پوتین این کار را نمی‌کند. آنها دوست دارند با من ملاقات کنند. و من هر کاری از دستم برمیآید برای جلوگیری از کشتار انجام خواهم داد.» به گزارش خبرنگاران دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده آمریکا، در ساعات پایانی روز جمعه سراغ شبکه اجتماعی خود یعنی تروث رفت و خبر دیدار جمعه هفته بعد با ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه در آلاسکا را منتشر کرد. اگر همه چیز طبق پیش‌بینی قبلی پیش برود، رئیس‌جمهور روسیه به زودی، بعد از ۱۰ سال برای اولین‌بار پا بر خاک آمریکا می‌گذارد.

دونالد ترامپ در هفته‌های گذشته شمشیر را برای روس‌ها از رو کشیده بود. او انتقاداتی تند از مسکو و حملاتش به اوکراین مطرح و ضرب‌الاجلی را برای رسیدن به آتش‌بس تعیین کرد . رئیس‌جمهور ایالات متحده از دست حرف‌های غلوآمیز دیمیتری مدوف، رئیس‌جمهور و نخست‌وزیر سابق روسیه، آتقدر عصبانی شد که دو زیردربایی هسته‌ای را به مکان‌هایی استراتژیک اعلام نشده فرستاد تا ترس را در دل مسکو بیندازد.

کمی بعد، میل به دیدار با پوتین و نقش آفرینی در بحران اوکراین جای خشم را را در دل ترامپ گرفت.

محور گفتگوهای پوتین و ترامپ چیست؟

برخی رسانه‌ها پیش از آنکه دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا مکان و زمان دیدار با ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور را اعلام کند، از زبان او شرطی را مطرح کرده بودند. نیویورک‌پست از قول یک مقام کاخ سفید مدعی شده بود که شرط رئیس‌جمهور آمریکا برای دیدار با همتای روسی آن است که پوتین قبل از هر چیز دیداری با ولودیمیر زلنسکی رئیس‌جمهور اوکراین ترتیب دهد. این ادعا به سرعت تکذیب شد و ترامپ در مورد آن گفت: «پوتین این کار را نمی‌کند. آنها دوست دارند با من ملاقات کنند. و من هر کاری از دستم برمیآید برای جلوگیری از کشتار انجام خواهم داد.» دیدار روز جمعه ۲۴ مرداد ماه در حالی انجام می‌گیرد که ضرب‌الاجل جنجالی پوتین به مسکو برای پذیرش آتش‌بس، روز هفدهم مرداد به پایان رسیده بود. دونالد ترامپ در همان روز جلسه‌ای که با حضور الهام علی‌اف رئیس‌جمهور آذربایجان و نیکول پاشینیان نخست‌وزیر ارمنستان برگزار شد، در مورد توافقی حرف زد که مبادله برخی سرزمین‌ها به نفع هر دو کشور (یعنی روسیه و اوکراین) می‌شود.

دونالد ترامپ پیش از این هم گفته بود که زلنسکی باید آماده امضای چیزی شود تا پایان درگیری را تضمین کند. وال‌استریت‌ژورنال بر روی ایده مبادله سرزمین‌ها مانور داده و نوشته است: پوتین به دولت ترامپ پیشنهاد کرده در صورت واگذاری کامل شرق اوکراین و به رسمیت شناختن ادعاهای مسکو، با آتش‌بس موافقت کند؛ پیشنهادی که با واکنش مستطانه واشینگتن و تردید اروپا روبه‌رو شده است. این طرح‌روز چهارشنبه هفته گذشته با استیو ویتکاف فرستاده دونالد ترامپ در موضوع روسیه، مطرح شده بود و

پاسخ صریح عراقچی به احتمال انتقال پرونده مذاکرات هسته‌ای از وزارت خارجه به دبیر خانه شعام

برنامه‌ای در دستور کار نیست

علی لاریجانی در حالی سکنداری دبیری شورای عالی امنیت ملی را به دست گرفته است که از یک سو پرونده مذاکرات هسته‌ای ایران و اروپا روی میز وزرات خارجه باز است و از سوی دیگر، منطقه در شرایط خاصی قرار دارد؛ توافق آذربایجان و ارمنستان در کاخ سفید و مسئله کریدور زنگه‌زور، نقش آذربایجان در حمله هوایی اسرائیل به ایران و درخواست دولت لبنان برای خلع سلاح حزب‌الله، از جمله مهمترین تحولات این روزهاست. در این میان، سوالی که به کرات مطرح می‌شود این است که لاریجانی قرار است چه نقشی ایفا کند؟

از همان روزهای ابتدایی روی کار آمدن لاریجانی، گمانه‌زنی‌ها بر این بود که پرونده مذاکرات ایران و اروپا به او سپرده شود. اهالی سیاسی و کارشناسان با توجه به سابقه لاریجانی در مذاکرات با اروپا معتقدند که او می‌تواند با بهره‌گیری از تجربیات دیپلماتیک خود، سایه سنگین مکائیسیم ماشه را از کشور دور کند. نباید از یاد برد که لاریجانی در دوره قبلی دبیری خود بین سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶، تجربه مدیریت مذاکرات هسته‌ای را داشته و با سازوکارهای این شورا آشناست. سید جلال دهقانی فیروزآبادی، کارشناس مسائل سیاسی، در گفت‌وگویی با چهاران تاکید کرد: «به نظر من بهتر است پرونده هسته‌ای به دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی بازگردد و مسئولیت مذاکره نیز به لاریجانی واگذار شود، زیرا اکنون این پرونده در وضعیتی بسیار پیچیده و راهبردی قرار گرفته و حل آن نیازمند شکل‌گیری اجماع ملی و هم‌افزایی در داخل نظام است.»

حسین‌الله فلاحت‌پیشه، عضو پیشین کمیسیون امنیت ملی، هم به احتمالات آغاز مذاکرات ایران و آمریکا اشاره کرد و گفت: «این اقدام به نظر من هم پیام داخلی داشت و هم پیام خارجی. پیام داخلی آن است که عصر افراطیون در حال افول است و پیام به خارج این است که ایران به دنبال مذاکره است. لذا معتقدم شروع کارهای لاریجانی می‌تواند مذاکرات غیررسمی عراقچی و ویتکاف را به شرایط تازه‌ی در مذاکرات ایران و آمریکا تبدیل کند.» در همین راستا، عباس عراقچی، وزیر امور خارجه، در گفت‌وگویی با خبرنگاری خبرنگاران دربارہ سپرده شدن پرونده مذاکرات به دبیر شورای عالی امنیت ملی گفت: «فعلاً چنین برنامه‌ای در دستور کار نیست و تصور نمی‌کنم این اتفاق رخ دهد. با این وجود اسماعیل بقائی، سخنگوی وزارت خارجه در نشست خبری خود پاسخ متفاوتی به این سوال داده و گفته است:«موضوع هسته‌ای قاعدتاً موضوعی با هماهنگی و به نوعی زیر نظر شورای عالی امنیت ملی انجام می‌شده؛ یعنی وزارت امور خارجه به‌عنوان متولی مذاکرات، نهایتاً بر اساس تصمیم‌هایی که از سوی ارکان نظام اتخاذ می‌شده، کار را پیش می‌برد است.»وزارت امور خارجه متولی مذاکرات است.» وی با تأکید بر اینکه اکنون هم به همان شکل کار ادامه پیدا کرده است، افزود: امیدواریم که با حضور آقای دکتر لاریجانی در شورای عالی امنیت ملی، بتوانیم در همه موضوعاتی که مرتبط با دیپلماسی کشور است، همچون گذشته، ان‌شاءالله فعالانه مسائل را به پیش ببریم. تحرکات اخیر لاریجانی و اولین سفر خارجی او به عراق که صبح امروز انجام شد، نکته‌ای قابل توجه است که نباید نادیده گرفته شود. لاریجانی علوت سفر خود به عراق را امضای توافق نامه‌های امنیتی اعلام کرد، اما جان کلام او آن جایی بود که از سفرش به لبنان خبر داد. وی در پاسخ به این سوال که آیا در سفر به لبنان حامل پیام است، گفت: «پیام‌هایی وجود دارد که مطرح خواهیم کرد. موضوع ما در لبنان از قبل روشن است. ما معتقدیم وحدت ملی در لبنان موضوع مهمی است که باید حفظ شود، استقلال لبنان همیشه برای ما اهمیت داشته و ما در حفظ آن کمک خواهیم کرد. همچنین ارتقای روابط تجاری بین دو کشور از موضوعات مهم است.» لبنان این روزها روزنه‌ای پرتالهایی را سبزی می‌کند. این کشور در شرایطی قرار دارد که هم حملات اسرائیل به آن افزایش یافته و هم در چند روز گذشته، هیئت دولت لبنان برای نخستین بار به طور رسمی موضوع انحصار حمل سلاح و ضرورت محدود کردن آن را در دست دولت مطرح کرد. در جلسه چندساعته هیئت دولت لبنان، ارتش موظف شد تا پایان سال جاری راهپایز (۲۰۴۵) طرحی اجرایی برای «انحصار سلاح در اختیار» داشته باشد؛ موضوعی که عملاً خلع سلاح حزب الله لبنان تلقی می‌شود و با مخالفت حزب‌الله نیز روبه‌رو شده است. اگرچه جزئیات بیشتری از سفر لاریجانی به لبنان منتشر نشده، اما به نظر می‌رسد او با تکیه بر تجربیات دیپلماتیک خود، تلاش می‌کند دیپلماسی جمهوری اسلامی را در منطقه پیش ببرد. چنانچه در سال گذشته و پیش از سقوط دولت بنشار اسد، لاریجانی دو سفر مهم را به سوریه و لبنان داشت و پیام رهبری را به آنان منتقل کرد. این بار نیز به نظر می‌رسد، او با ارسال پیام‌های ایران به لبنان، در تلاش برای حل برخی مسائل است.